

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Detectio Nvgarvm Lvtheri, Cvm Declaratione Veritatis
Catholicae, Et Confvtatione Dogmatvm Lvtheranorvm**

Bundere, Jan van den

Louanij, 1551

De missa. cap. xxx.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35621

dum maris. Et illius Pauli. Si esca scandalizat *i. cor. 8.*
fratrem meum, non manducabo carnes in-
eternum.

De missa. CAP. XXX.

PHILOMATHES Malè audiunt Lu-
therani apud aliquos missę causa, sed pre-
ter equitatem. Nam in confessione Au-
guste Imperatori exhibita, sic inquit Pro-
testates, falso accusantur ecclesię nostrę, quòd
missam aboleant. Retinetur enim apud nos
missa, & summa reuerentia celebratur. Seruã-
tur quoque & vsitatae ceremonię ferè omnes
preterquam quòd Latinis cantionibus ad-
miscetur alicubi Germanicę, quę addite sunt
ad docendum populum. In apologia verò
articulorum ibidem exhibitorum, Melan-
cthon ita loquitur, apud nos dominicis die-
bus & alijs festis fiunt missę, in quibus porri-
gitur sacramentum his, qui vti volunt, post-
quam sunt explorati & absoluti.

ORTHOD. Ab eodẽ fonte sicut priora sca-
turit corruptissimus hic riuulus, nẽpe ab odio
ecclesiasticorũ, quo Lutherani priuatã missam
abrogant, vnicam celebrem seruantes & eam
dominicis diebus ac festis duntaxat. ¶ Dum
priuatę missę celebrãtur cõsulitur plebi, Non
enim omnibus eadem hora est accommoda

L iij adire

DE MISSA.

adire sacrum. Cur autem tam raram esse ve-
lint non intelligo. Si enim res utilis est missa,
quare non potest dici frequētius? cū teste
Hieronymo contra Vigilantium, Quod se-
mel fecisse bonum est, non potest esse ma-
lum, si frequenter fiat, aut si aliqua culpa vi-
tanda est, non ex eo quod sæpe, sed ex eo
quod fit, culpabile est. Rarę sunt carnes pha-
sianæ ac delicatæ: neque tamen ideo quic-
quam detrahitur lautitiæ si fiant frequentio-
res. Quid? Num Iudæis sumus inferiores
qui matutinum vespertinumque habuere sa-
crificium, præter alia votiua, & festiua sacri-
ficia? Et nos ad eam reducemur inopiam, vt
omnibus sat esse debeat vnā celebrari mis-
sam, etiam his qui interesse non poterunt ea
hora? Sed audire operæpretium est hæ-
reticorum inconstantiam, Lutherus docuit
priuatas missas penitus abolendas, quod fa-
cile persuasit fratribus suis Augustinianis
Vvittenbergensibus, qui primi eas elimina-
uerunt, vt testatur liber eius de abroganda
missa priuata. Deinde vt odium quo in ec-
clesiasticos flagrauit aperiret, missam in vni-
uersum è Germania explodere conatus est, vt
ea exulante, sacerdotum ac monachorum
omnia bona, prædæ & rapacibus hæretico-
rum vnguibus pateant. Omnia namque cle-
ricorum

ricorum stipendia, in laudibus diuinis orationibus & missis radicata estimat. Quare alium emisit libellum de angulari missa intitulatum, in quo missam vocat abominationem: immaculatum altaris sacrificium, dicit stercus, lutum, sordem, illuuiem, sacros ordines raucidum putidumque crisma.

Edidit & alium tractatum cui titulum premissit de abominatione canonis missæ. Et sic exorsus est. Ego multum ac sæpe iam prædicaui & scripsi, de papisticis sceleratis missis, quomodo conandum sit, ut ab ea abominatione liberaremur. Audent enim diuinam maiestatem impudenter omni hora blasphemare, ac violare suis abominabilibus missis & idololatrijs. O virulenti libri, Cur rabido ore Luthere missæ canonem laceras (ut alia quæ in missa sunt pertranseam, videlicet diuina laus in introitu, supplex oratio in collectis, eruditio plebis in epistola & euangelio) quid censes in canone abominandum? Est ibi supplex pro viuis ac mortuis deprecatio, intercessionis diuorum imploratio, & ipsa consecratio, Quid horum execrabile, impium aut ineptum? Immo potius quid horum non exosculandum atque amplexandum, ne dicam & adorandum?

Quo tempore indicta esset synodus vicentia, parauit Lutherus aliquos articulos quos

L v

volebat

DE MISSA.

volebat concilio exhibere, inter quos hic erat secundus. Oportet missam in papatu maximam esse abominationem, eò quòd directè & violenter pugnet contra hunc principalem articulum. Sola fides in Christum nos iustificat. Audis Achillicum Lutheri argumentum contra missam, textum Pauli corruptum per additamentum. Non enim habet textus Pauli quòd sola fides iustificet, sed quòd fides iustificet, hoc enim inficiatur nemo. Fides enim iustificat quèadmodum Dei gratia charitas ac alię virtutes & non sola, vt satis insinuatum est cap. 26. Audi & orationem eius in epistola quadam theutonica, Det dñs inquit omnibus Christianis tale cor vt quando audiunt hanc vocem Missa, exterreantur & cruce muniant sese, tanquam contra diaboli abominationem. O os blasphemum. Quis pius christianus has non abhorrebit voces? Minus autem mirabitur qui animaduertet à quo sua hæc hausit venena, non aliorum sed sui ipsius audiamus testimonium. In libro de angulari missa fatetur se nosse diabolum, & quòd cognitus sit ab eo, frustumque salis cum eo edisse, ac se penumero disputasse cum eo, diabolumque victorem, qui eum docuerit missam esse abominationem & idololatriam. Verè mendax est hic tuus præceptor & pater me daci

dacij, Qui vti Euę imprudenter credule, ita tibi quoq; verba dedit. Nam si missa res est (vt tu autumas) execrabilis, diabolus tecum disputans nõ fuerat daturus operam quo hoc sacrificium aboleretur. Immo potius reor fatigisset vt in Dei contumeliam sæpius celebraretur. Quamobrem libellus Lutheri de angulari missa potius mouere nos debet ad missam confirmandam quàm abolendam.

His suis nenijs atque calumniosis figmentis estimat Lutherus palmam obtinuisse. Ac se de Ecclesiasticis vindicasse. Sic enim scribit virus suum exhibilans ad Regem Anglię. Missam exterimus & triumphamus aduersus assertorem sacramentorum. Triumphata verò missa puto nos totum papatum triumphare. Nam super missam ceu super rupem nititur totus papatus cum suis monasterijs, Episcopatibus collegijs, altaribus, ministerijs, doctrinis, &c.

PHILOMATHES Non dicimus missam prorsus inutile, Est enim passionis dñicę memoriã piẽ reficãsi iubente hoc Christo & dicente, hoc facite in meã cõmemorationẽ. Sed quòd missa sit sacrificiũ pro viuis & mortuis nõ videtur rationi cõsentaneũ nec scripturę, immo sacrificio Christi in cruce oblatum iniurium. Nam ipsum semel oblatum esse in cõ-

Luc. 22.
summa-

DE MISSA.

Heb. 9.

summationem seculorum ad destitutionem peccati sat erat, alioqui oportebat eum frequenter pati, vt deducit diuus Paulus ad Hebreos. Quapropter nõ adeo aberrat à scopo Lutherus in lib. de capti. Babilo. ita loquens. Manifestus ac impius error est, missam pro peccatis, pro satisfactiõibus, pro defunctis, aut quibuscunque necessitatibus suis aut aliorũ offerre seu applicare. Idem cõtra Louanieñ abominanda est inquit doctrina nostrorum Louaniensium in vsu eucharistiæ: cùm sit prophanationis, hæresis idololatriarũ plenissima. Et missam pro defunctis offerre hæreticum est & blasphemum: attribuitur enim missæ quod Christi sacrificio proprium est.

ORTHODOXVS Non volo te ignarum esse eorum quæ ab Apostolorum temporibus accepimus, Dicitur nanque de consecrat. dist. 1. cap. Iacobus, ex sexta synodo. Iacobus frater Domini secundum carnem, cui primũ credita est Hierosolymitana ecclesia, & Basilius Cæsariensis episcopus addiderunt nobis missæ celebrationem. Glo. ordinem missæ celebrandæ tradiderunt, alij verò Roma. Pontifices addiderunt quædam ad decorem, quædam ad eruditionẽ plebis, orationes quoque supplices superinuenerunt. Missæ meminit Ignatius diui Ioannis euangelistæ discipulus,

Ius, epistola quinta ad Smyrneñ, dum ait. Nō licet sine episcopo neque offerre, neque sacrificium immolare, neque missas celebrare. Similiter & Dyonisius beati Pauli discipulus in lib. Eccle. hierarch. cap. 2. par. 3. Non est itaque recens missarum celebratio vt quidam somniant, sed ab ipsis Apostolis dimanauit.

Missam sacrificium nominant patres, antiquitate, scientia, & vita probatissimi. Fulgentius libro secundo nominum circa principium. Leo Papa. 1. in epistola ad Dyoscorum. s. nona. August. 10. de ciuitate. cap. 20. Ambrosi. de offi. l. 1. ca. 48. Chryso. de proditione Iudę. Idem censuerunt concilia Toletanum. 12. cap. 5. Carthag. 3. capite. 24. Lateraneñ. quemadmodum habes de sum. tri. & si. cath. cap. firmiter. Quæ gens tam effera tam barbara vnquam quæ non habuerit sua sacra & sacrificia? hoc qui nō credat legat Valerium Maximum lib. 1. ca. 12. Nam & Romani tam erant falsorum Deorum cultibus addicti, vt sine illorum præsidio non putarēt rem publicam saluam consistere. Quàm studiosi diuino præcepto moniti erant Iudęi in suis ceremonijs ac sacrificijs, legat qui vult librum Levitici. Et tu Luthere solos Christianos alienos esse cupis ab omni cultura Dei & pietate, ac vnico & omnium sacrificiorum summo

summo

DE MISSA.

summo niteris eos priuare . At antiqui pa-
tres vnanimi consensu missam esse sacrifi-
cium offerendum pro viuis & mortuis suis scri-
ptis tradiderunt . Chrysoſto. homilia. 69. ad
populum Antioch. Non temerè inquit, ab a-
postolis hæc sancita fuerunt vt in tremendis
mysterijs defunctorum agatur commemoratio.
Sciunt enim illis inde multum continge-
re lucrum vtilitatem magnam . Augusti. in
enchyridio sic habet. Neq; negandum est de-
functorum animas pietate viuentium rele-
uari, cum pro illis sacrificium mediatoris of-
fertur . Ratione exoptas? Idem est enim sacri-
fium quod olim in cruce per Iudeos, nunc au-
tem in altari per manus sacerdotis offertur. Il-
lud enim cruentum fuit, quando riuuli cruo-
ris de corpore Christi profluxerunt. Istud in
symbolo ephesino dicitur incruentum, hoc est
non in specie cruoris oblatum de conse. dist.
2. cap. necessarie . Docet hoc Ambrosius in
epistola ad Hebræos & recitatur de cose. dist.
2. capitulo in Christo . In Christo semel ob-
lata est hostia ad salutem sempiternam potes.
Quid ergo nos? Nonne per singulos dies of-
ferimus? sed ad recordationem mortis eius.
Et vna est hostia, non multæ . Quomodo est
vna & non multæ? Quia semel oblatus est Chri-
stus . Hoc autem sacrificium exemplum est illius,
idipsum

idipsum & semper idipsum . Proinde hoc idē est sacrificium . Et Paulo post ipsam etiam offerimus nunc, quę tunc oblata est consumi nō potest. Quod nos facimus in cōmemorationem fit eius quod factum est . Et Augu. in li. sententiarum Prosperi, & recitatur vbi supra cap. Semel, Semel immolatus est in semetipso Christus. Et tamen quotidie immolatur in sacramento . Audacissimi igitur fuerit facinoris tot patrum sanctionibus neglectis tot sacrorum iuxta ac antiquorum doctorum sententijs posthabitis, in vnus Lutheri iurare verba, qui sese diabolo asserit vsu preceptore.

PHILOMATHES Ex missis nundinas & negociationes fieri asserit Lutherus, nec procul à veritate, pro animabus in purgatorio, nauis in mari, mercatoribus in terra, egrotis in domo, & omnibus quibuslibet in causis. Dicit præterea in libro cui titulum indidit, De cœna Christi confessio Lutheri, quod vigiliæ, missæ, ac anniuersarij dies pro defunctis sint inutiles & nundinę diaboli.

ORTHODOXVS Nihil tam sanctum, nihil tam rectè institutum, quod diaboli versutia non aliquando degeneret. Abusus plurimos sacrificulorum, & quorundam ineptias irrepsisse non imus inficias. Tu verò Luthere memineris interim, quod nemo
fuis

DE MISSA.

fuis stipendijs militat, vt docet Apostolus ad
1. corin. 2. Corinth. Quis plantat vineam, & de fructu
eius non edit? Quis pascit gregem, & de lac-
te gregis nō manducat? Scriptum est in lege
Deut. 2. Moyfi. Non alligabis os boui trituranti. An
propter nos hęc dicit, Si vobis spiritualia semi-
namus, magnū est si carnalia vestra metamus?
Si alij participes vestri sunt, quare non poti-
us nos? Nescitis quoniā qui in sacrario operā-
tur, quæ de sacrario sunt edunt? Et qui alta-
rio deseruiunt, cum altario participant? Ita &
Luc. 10. dominus ordinauit his qui euāgelium annun-
ciant, de euangelio viuere: Dignus est inquit
operarius mercede sua. Sed tu contra equita-
tem rationis, contra scripturæ mandata, totus
in hoc incumbis, vt boui trituranti os obtu-
retur. Et quod ecclesiæ est, decoquant nebu-
lones, & tui similes apostatæ, ecclesięque mi-
nistri interim latrante stomacho esuriant.
Non sunt opinor, nostri sacerdotes Leuitis
inferiores. At illis non deerat, quo victita-
Gene. 47. rent: rex Pharaon ethnicus, licet A Egypto tota
facta tributaria, tamē sacerdotum idololatrarum
terram, liberam esse voluit. Quibus eti-
am quę ad sustentandam vitam necessaria vi-
debantur (alijs egestate & fame laborātibus)
affatim præbuit. Et tu pleno ventre satur, ad
esuriam compelles Christianos sacerdotes?

At

At inquires, bona pars illorum improbe vitæ est, ac planè rudis & inepta, quæres quæ sua sunt non quæ Iesu Christi. Et breuiter quidam eorum nihil minus sunt, quàm quod dicuntur. Demus ita esse, In senatu illo apostolico non fuerunt vsquequaq; pares. Nam Iudas inter eos proditor fuit. Et Petrus ter Christum negauit, cæteri que capto pastore fugierunt. Tu verò tam mordicus insectaris ecclesiasticos viros, ac si inter eos ne vnus quidem inculpate viueret, doctus, probus, ac ministerio idoneus esset. Siquidem reprehendes solos abusus, qui prælatorum negligentia, ne dicam auaritia, irrepsérunt ferendum fuerat. Sed modo & ordinem & officia, omnia denique nostræ religionis capita hostiliter impetis, conuitijs fatigas, mendacijs commaculas, inuectiuis criminarijs, vt omnes apud principes & vilem plebeculam ridendos propines. Inde & animarum periclitatur salus. Contemptis enim sacramentorum ministris, quid restat nisi vt illudatur ecclesiæ, & ipsius arcanis sacramentis? Quæ tamen præclara habemus præ cæteris nationibus.

M De